

Aan Gemeenteraad Noordoostpolder

Van B. van de Weerd
H. Bogaards-Simonse

Onderwerp Verslag informatierende en formatie advies Gemeente Noordoostpolder
In opdracht van M. Uitdewilligen, fractievoorzitter CDA

Datum Emmeloord, 9 april 2018

Inleiding

Na de gemeenteraadsverkiezingen in de Noordoostpolder van woensdag 21 maart 2018 zijn de stemmen geteld en is een nieuwe zetelverdeling tot stand gekomen voor de periode 2018 – 2022.

Politieke Partij	GR 2014	GR 2018	+/-
CDA	7	6	-1
ChristenUnie-SGP	5	5	0
Politieke Unie	3	4	+1
VVD	3	4	+1
ONS Noordoostpolder	3	3	0
SP	3	2	-1
PvdA *	-	2	+1*
GROEN LINKS*	-	2	+1*
PvdA-GL*	2	-	-
D'66	2	1	-1
PvvP	1	0	-1
Totaal	29	29	

* In de periode 2014-2018 een gecombineerde lijst: PvdA-GL met 2 zetels.

Direct na de verkiezingen hebben de burgemeester, griffier en fractievoorzitters met elkaar gesproken. Zij hebben besloten om informateurs te benoemen voor een consultatieronde langs de fracties en een advies voor een nieuwe coalitie.

Dit advies wordt in de openbare raadsvergadering van maandag 9 april toegelicht.

Marian Uitdewilligen, fractievoorzitter van het CDA, heeft ons, Hennie Bogaards en Breunis van de Weerd, gevraagd deze informatiegesprekken te leiden. Hierbij ondersteund door Eduard Prins, als stagiair werkzaam bij de griffie.

De opdracht voor de informatie is gericht op een programmatische verkenning, een verkenning naar voorkeuren voor een te vormen college en de standpunten van de partijen waarmee rekening gehouden *moet* worden.

Hierbij is aan ons als informateurs meegegeven om de samenwerking tussen CDA en CU/SGP als vertrekpunt te hanteren. Beide partijen hebben samen 11 van de 29 zetels in de nieuwe gemeenteraad.

Uitgangspunten

Uitgangspunten voor de gesprekken is de opdrachtverstrekking (zie bijlage 1). Alle partijen hebben deze opdracht vooraf gekregen. In het gesprek zijn de volgende onderwerpen besproken en worden conform uitgewerkt:

- Collegevorming
  - Stabiele coalitiepartij
  - Voorkeurscoalities
- Bestuursstijl
- Programmapunten
  - Rol van de overheid
  - Burgerparticipatie
  - Ontwikkeling Gemeente Noordoostpolder
  - Participatie en ondersteuning van inwoners
  - Economische Ontwikkeling (stadshart)
  - Duurzaamheid
  - Ruimtelijke ontwikkeling (schaalvergroting, buitengebied, welstand)

Coalitie- en collegevorming

Stabiele coalitie

Een stabiele brede coalitie met een coalitieakkoord op hoofdlijnen aangescherpt met concrete afspraken is wat de partijen graag zien. Hierdoor is er ruimte om als partij tot eigen besluitvorming te komen en daarmee tot wisselende meerderheden in de raad. Dit draagt bij aan het duale stelsel.

Een stabiele coalitie bestaat uit ca. 17 raadsleden van stabiele en betrouwbare partijen. Minder raadsleden is mogelijk, maar de coalitie wordt dan meer afhankelijk van individuele raadsleden. In het ergste geval, bij 15 raadsleden, kan 1 raadslid met een afwijkende mening de coalitie in gijzeling houden.

CDA, CU/SGP en PU

Het vertrekpunt om de samenwerking tussen CDA en CU/SGP als basis te nemen wordt door alle partijen onderschreven. Ook geven alle partijen aan dat de Politieke Unie een logische derde partij is. Daarmee is de combinatie van CDA, CU/SGP en PU een stevige kern van waaruit verder gezocht kan worden naar aanvulling.

VVD en voortzetting huidige coalitie

Bij de verkiezingen heeft de huidige coalitie netto 1 zetel gewonnen. Voortzetting van de huidige coalitie, bestaande uit de eerder genoemde drie partijen en de VVD, wordt als reële optie aangegeven. Echter de uitlatingen van de VVD lijsttrekker, tevens kandidaat wethouder, tijdens de campagne roepen veel vragen op. In het bijzonder rond de discussie over de centrumontwikkeling en de koopzondagen. Is het vertrouwen voldoende om met elkaar een nieuwe collegeperiode in te gaan?

Behalve de VVD willen alle andere partijen het centrumplan graag afmaken zoals vastgesteld. Ze kijken uit naar de werkelijke uitvoering van het plan en willen op basis van de actuele situatie geen uitstap maken naar andere of nieuwe planontwikkeling.

De VVD wil naar een verruiming van de mogelijkheden rond de koopzondagen. Binnen de huidige coalitie is dat met name voor CU/SGP niet bespreekbaar.

Ook wordt binnen de huidige coalitie verschillend gedacht over het welstandbeleid in het buitengebied. Voor het CDA is het een hard punt dat met de recent vastgestelde verruiming eerst enkele jaren ervaring opgedaan wordt, voordat over verdergaand loslaten gesproken kan worden.

De gang van zaken in de verkiezingscampagne, in combinatie met de genoemde programmatische verschillen roept bij veel partijen de vraag op of de VVD wel een logische 4^e partij in de nieuwe coalitie is. De VVD heeft echter wel een zetel gewonnen en de politieke partijen willen ook recht doen aan de boodschap die de kiezers meegegeven hebben.

In gesprek

De informateurs adviseren u daarom op korte termijn een gesprek te hebben tussen de onderhandelaars van de huidige coalitiepartijen. Van belang is dat de VVD lijsttrekker daar ook persoonlijk bij aanwezig is. In het gesprek moet het namelijk zowel over houding/vertrouwen, als over inhoud gaan. We geven u in overweging om het gesprek te voeren onder begeleiding van een externe. De aard van het gesprek brengt met zich mee dat dit niet in een openbare setting kan.

Het gesprek moet leiden tot een antwoord op de vraag of de vier partijen voldoende basis zien om met elkaar de formatieonderhandelingen in te gaan. Is het antwoord positief, dan is daarmee de informatieopdracht afgerond en kan de lijsttrekker van het CDA het initiatief nemen om tot de formatieronde over te gaan.

Valt het antwoord negatief uit of is de formatieronde niet succesvol, dan is ook nagedacht over alternatieve scenario's.

Alternatieven

Wanneer de VVD wegvalt als coalitiepartner dan kunnen theoretisch alle partijen toetreden die één of meer zetels in de raad hebben. Gelet op de verkiezingsuitslag vallen SP en D'66 af als verliezende partijen. ONS, PvdA en GL blijven dan over.

ONS

ONS is met het aantal van 3 zetels de grootste. Een coalitie van 18 zetels is ruim voldoende. Over de afgelopen vier jaar wordt de uitgesproken stijl van ONS wisselend ervaren (van onvoorspelbaar tot constructief kritisch). Op programmaonderdelen is er overeenstemming; zoals coffeeshop, koopzondagen en stadshart. Qua visie en mensbeeld is er een groot verschil met de andere partijen.

Groen Links

Groen Links komt met 2 zetels nieuw binnen. De opstelling van Groen Links is de afgelopen periode als constructief ervaren. De partij had echter wel één focus, namelijk duurzaamheid. Groen Links heeft een behoorlijke gunfactor opgebouwd en er is een zekere mate van nieuwsgierigheid hoe de partij zich ontwikkelt op andere onderwerpen. Het is nog onvoldoende duidelijk hoe Groen Links haar rol bestuurlijk zal pakken over een breder terrein. De informateurs achten Groen Links nog niet rijp voor deelname aan het college.

PvdA

De PvdA heeft ook gewonnen met nu in totaal 2 zetels. De opstelling van de PvdA in de afgelopen periode wordt wisselend ervaren (van constructief tot onduidelijk). Qua bestuursstijl en mensbeeld passen zij bij de overige coalitiepartijen. Inhoudelijk doorgaan met centrum en stand still koopzondag is geen probleem. De coffeeshop is geen

breekpunt voor de partij. Wel zien zij graag dat er een proces in gang wordt gezet, om te komen tot een inhoudelijke afweging over de voor- en nadelen van een coffeeshop.

Alternatieve vier-partijenoctie

De informateurs komen tot de conclusie dat er bij de fracties van het CDA, CU/SGP en PU net iets meer vertrouwen is in een constructieve en stabiele bestuursstijl bij de PvdA dan bij ONS. Maar beide partijen zijn een reële optie.

Advies: Optie 2a: CDA, CU/SGP, PU en PvdA
                  Optie 2b: CDA, CU/SGP, PU en ONS

Drie-partijenoctie

Een laatste door de informateurs bekeken optie is doorgaan met de drie partijen: CDA, CU/SGP en Politieke Unie. Samen hebben zij een kleine meerderheid van 15 zetels, de helft plus 1. Dit komt niet overeen met het uitgangspunt van een stabiele brede coalitie. Daarnaast vinden wij een college van deze drie partijen onvoldoende een afspiegeling van de samenleving van Noordoostpolder. Een krappe meerderheid is meestal negatief voor een open houding naar alle partijen in de raad. De drie partijenoctie CDA, CU/SGP en PU is mogelijk, maar om diverse redenen een 'next best oplossing'.

Vijf-partijenoctie

Uiteraard kan ook gekozen worden voor een vijf-partijen optie. In dat geval zijn er talloze mogelijkheden. De informateurs zien dat de voorliggende opties zodanig kansrijk zijn, dat de mogelijkheden voor een vijf partijencoalitie niet verder verkend zijn.

Resumé advies voor nieuw te vormen college:

Optie 1	CDA, CU/SGP, PU, VVD
Optie 2a	CDA, CU/SGP, PU, PvdA
Optie 2b	CDA, CU/SGP, PU, ONS
Optie 3	CDA, CU/SGP, PU

Bestuursstijl

Alle partijen delen de opinie om te komen tot een coalitieakkoord op hoofdlijnen met ruimte voor meningsvorming en debat in de raad. Over een aantal voor de coalitiepartijen wezenlijke zaken moeten heldere afspraken gemaakt worden. Alle andere onderwerpen worden zoveel mogelijk in een open setting aan de raad voorgelegd. De wens is dat ook de coalitiepartijen bij deze onderwerpen vrij hun mening kunnen bepalen.

Debat op inhoud

In vrijwel alle gesprekken is ook de wijze van debateren aan de orde geweest. Bijna algemeen leeft de wens om het debat op inhoud scherp te voeren, maar de boodschapper van de inhoud te willen sparen. Alle raadsleden moeten er voor waken de wethouder of de tegenstander in de raad negatief neer te zetten als persoon. Kortom hard op de zaak met respect voor de persoon.

Rol van de raad

De opkomst van burgerinitiatieven is in alle gesprekken aan de orde geweest. Partijen omarmen initiatieven uit de samenleving en zien daarbij een veranderende rol voor de raad. Nog meer stelt de raad de kaders aan de voorkant, vervolgens wordt het proces met inwoners doorlopen. Het belang van inwoners kan verschillend van elkaar zijn. Daarom ligt de besluitvorming bij de raad.

Van belang is dat het college en de griffie de raad goed faciliteren bij het formuleren van de kaders.

Onderwerpen voor een akkoord

De griffie heeft al een aantal onderwerpen in beeld gebracht, die door de gehele raad van belang wordt geacht. Dit "raadsprogramma" kan integraal onderdeel uitmaken van het coalitieakkoord.

Door de verandering in de samenleving wordt er een andere rol verwacht van de overheid. Het context gedreven werken (passend organiseren) wordt omarmd. Er zijn goede voorbeelden hoe inwoners betrokken worden bij planvorming (bijvoorbeeld VIV). Dit mag in de toekomst nog meer.

Ook de Right to Challenge gedachte wordt met diverse bewoordingen onderschreven. Burgers moeten meer ruimte krijgen om initiatief te nemen in hun eigen leefomgeving. Dat vraagt een andere houding en rol van het openbaar bestuur. De mate waarin je als overheid je rol pakt verschilt per partij.

Tijdens de gesprekken hebben de informateurs gevraagd welke onderwerpen in ieder geval beschreven moeten worden in het hoofdlijnenakkoord. De volgende onderwerpen zijn genoemd:

- Afronding stadshart
- Koopzondagen
- Coffeeshop, wel/niet; en beleid drank en drugsgebruik
- Minimabeleid
- Jeugdzorg
- Welstandsbeleid buitengebied
- Ambitie op duurzaamheid
- Vastgoed behorend bij gemeentelijke taken, specifiek het cultuurbedrijf

Tijdens de formatieonderhandelingen komen ongetwijfeld nog andere zaken naar voren, maar dit is een eerste inventarisatie.

Opdrachtverstrekking aan de informateurs

Het doel van de formatie is te komen tot een stabiele coalitie met een breed draagvlak. Hierbij inbegrepen is dat er in hoofdlijnen ook op inhoud overeenstemming is.

Wij zijn een periode ingegaan met een aantrekkende economie, waarvan de opgave is Noordoostpolder daarvan toekomstbestendig te laten profiteren. De vorming van een stabiele coalitie is daarbij cruciaal. Hierbij speelt ook een rol wie de kandidaat wethouders zijn van de politieke partijen.

De opdracht voor de informateurs is op basis hiervan de volgende:

Onderzoek welke samenstelling van het college het meest kansrijk is op grond van de gehouden gesprekken met alle partijen. Als er alternatieven zijn leg uit en onderbouw waarom tot deze aanbeveling gekomen is.

Maak een verslag waarin de hoofdpunten van de gesprekken vastgelegd zijn en bespreek dit in het openbaar met de fracties.

Collegevorming:

1. Met welke partijen naast CDA en CU/SGP kunnen wij een stabiele coalitie vormen? Stabiel heeft te maken met de ideologie van de partij en het partijprogramma maar ook met de wethouders kandidaat. Geniet hij/zij steun bij de fractie/bestuur van de partij en bij de partijen binnen de coalitie. Is deze kandidaat in staat om samen te werken binnen en buiten de coalitie, en heeft hij bestuurlijke ervaring.
2. Hoe kijkt de fractie aan tegen coalitievorming, de ruimte binnen de coalitie en vertrouwen hebben in elkaar.
3. Welke punten wil de partij inbrengen als punten voor het collegeprogramma ook al wordt zij geen collegepartij (breed draagvlak). Wat betekent een constructieve bestuursstijl voor de fractie en/of collegepartij?

Partijpolitiek:

1. Wat is de visie van de partij tegen de veranderende rol van de overheid en hoe wil de partij burgerparticipatie vorm geven.
2. Wat is de visie van de partij over (economische) ontwikkeling van het gebied en zijn inwoners.
3. Wat is de visie op participatie en ondersteuning van zijn inwoners. Inhoudelijk en financieel.
4. Wat is de visie van de partij over economische ontwikkeling van het gebied en zijn inwoners, ook in relatie met duurzaamheid.
5. Wat is de visie van de partij over ruimtelijke ontwikkeling
6. Zijn er breekpunten voor uw partij.

Bijlage 2

Overzicht gesprekken

ONS	Berthoo Lammers Bert-Jan Aling
VVD	Ellen Lindenbergh Bouke Wielinga
PvdA	Rien van der Velde Heleen Wijnhoud
Politieke Unie	Wiemer Haagsma Toon van Steen
D'66	Wim van Wegen Paul Vermeulen
Christen Unie / SGP	Anjo Simonse Sjoerd de Boer
Groen Links	Hylke Hekkenberg Sjoerd Sol
CDA	Marian Uitdewilligen Johan Goos
SP	Tsjitske Hoekstra Denise van Sluijs